

Consumer Classroom

Vartotojo pasirinkimas

PAMOKŲ RINKINYS „ATGAL Į MOKYKLĄ“

Mokyklinio gyvenimo metu mokiniai turi pasirinkti daugybę dalykų – mokyklinės priemonės, maistą per pertraukas, kelią į mokyklą ir kt. Šie pasirinkimai po kelerių metų tampa jų vartotojų įpročiais.

Naujame rinkinio „Atgal į mokyklą“ leidime pateikiama pagrindinė informacija ir praktiniai pratimai, kurie padės mokiniams susipažinti su savo vartotojo pasirinkimais trijose svarbiose srityse: maisto žymėjimo, reklamos ir transporto poveikio aplinkai.

Amžiaus grupė: nuo 12 iki 18 metų.

Trukmė: trys atskiri praktiniai užsiėmimai, kiekvieno trukmė apie 45 min.

Temos ir nuorodos į mokymo programą: biologija, gamtos mokslai, namų ūkio ekonomika, socialiniai mokslai

1. Pamokos apžvalga

Veiklos aprašas

Šios pamokos planas suskirstytas į tris atskirus užsiėmimus, kurių kiekvienas susijęs su viena konkrečia vartotojo pasirinkimo tema. Galite nuspręsti, ar atlikti juos visus, ar pasirinkti vieną arba du labiau susijusius su jūsų mokymo programa arba studijų planu.

Reikalingos priemonės

Kompiuteris arba spausdintos užsiėmimų lapų kopijos.

Mokymosi tikslai

ĮGŪDŽIAI IR ŽINIOS

- Galimybė tvarkyti produkto informaciją
- Supažindinimas su vartotojo įpročių poveikiu aplinkai
- Galimybė tinkamai vertinti informaciją ir reklamą
- Reklamos ir rinkodaros priemonių supratimas vartotojo interesų požiūriu

NUOSTATOS

- Vartotojo atsakomybė
- Pasirinkimo įvertinimas
- Pastangos pateikti teisingą informaciją

Antrinė informacija

1 UŽSIĖMIMAS

„Užkandžiai ir gėrimai mokykloje. Išmokite skaityti etiketes!“ skirtas supažindinti mokinius su informacija, pateikiama ant maisto produktų etikečių.

Typical values	contains	500kJ	6% 2000kcal
Energy	199kJ 47kcal	120kcal	
Protein	0.5g	1.3g	
Carbohydrate	10.5g	26.3g	
of which sugars	10.5g	26.3g	29% 90g
Fat	trace	trace	
of which saturates	trace	trace	
Fibre	trace	trace	
Sodium	trace	trace	
Salt equivalent	trace	trace	

Maistą reglamentuojantys įstatymai gina vartotojų teises į saugų maistą ir tikslią bei sąžiningą informaciją. Europos Sąjungoje žymėjimo taisyklės padeda vartotojams priimti pagrįstus sprendimus perkant maisto produktus. [ES reglamentas dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams](#) nustatė šios pagrindinius principus:

- pataisyta įskaitomumo informacija (mažiausias privalomos informacijos šrifto dydis);
- aiškesnis ir suderintas iš anksto supakuotų maisto produktų alergenų nurodymas (pvz., soja, riešutai, glitimas, laktozė) (rašoma paryškintu šriftu, kitu stiliumi arba išskiriama fonine spalva) ingredientų sąrašė;
- privaloma iš anksto nesupakuotų maisto produktų, įskaitant restoranų ir kavinių, informacija apie alergenų;
- daugeliui iš anksto supakuotų apdorotų maisto produktų keliami reikalavimai pateikti tam tikrą informaciją apie maistines medžiagas;
- šviežiai kiaulienai, avienai, ožkienai ir paukštienai privaloma kilmės informacija;
- sukurtų nanomedžiagų nurodymas ingredientų sąrašė;
- specifinė informacija apie rafinuotų aliejų ir riebalų augalinę kilmę.

Daugiau informacijos galima rasti šioje svetainėje:

https://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation_en

2 UŽSIĖMIMAS

„**Kelias į mokyklą. Koku būdu mažiausiai kenkiate aplinkai?**“ yra apie klimato pokyčius ir energijos efektyvumą bei skirtingų transporto priemonių, naudojamų keliauti į mokyklą, įtaką efektyvumui ir poveikį aplinkai.

Prasidėjo pasaulinis judėjimas link anglies dioksido mažinimo, žiedinė ekonomika ir jų tempas greitėja. Siekiant užtikrinti Europos konkurencingumą ir galimybes atsakyti į augančius žmonių ir prekių judumo poreikius ir pasirengti ateičiai, Komisijos netaisus judumo strategijos nustato aiškius ir sąžiningus valstybių narių valdymo principus. Sąjungos energetikos strategija prisideda prie šio tikslo įgyvendinimo.

Pagrindiniai Sąjungos energetikos strategijos elementai yra:

- transporto sistemos efektyvumo didinimas kuriant didžiąją dalį skaitmeninių technologijų, išmaniąją rinkodarą ir kitaip skatinant mažesnės taršos transporto priemonių naudojimą;
- mažesnės taršos alternatyviosios transporto energijos, pvz., pažangaus biokuro, elektros energijos, vandenilio ir atsinaujinančio sintetinio kuro, kūrimo spartinimas šalinant transporto elektrifikacijos kliūtis;
- teršalų neišskiriančių transporto priemonių tikslo įgyvendinimas. Kol reikės tobulinti vidinio degimo variklį, Europa turės spartinti perėjimą prie nedaug arba visai teršalų neišskiriančių transporto priemonių.

Daugiau informacijos galima rasti šioje svetainėje: https://ec.europa.eu/transport/themes/strategies/news/2016-07-20-decarbonisation_en

Dar daugiau susijusios informacijos ir iniciatyvų savo šalyje galite rasti šioje svetainėje [Europos mobilumo savaitė](#) (2017 m. rugsėjo 16–22 d.).

3 UŽSIĖMIMAS

„Mokyklinių priemonių pirkimas. Ar reklama turi įtakos jūsų pasirinkimui?“ tiria reklamos poveikį renkantis produktus, kuriuos mokiniai turi įsigyti mokyklai, pvz., kuprines, raštinės reikmenis ir elektroninius prietaisus.

Reklama turi stiprų poveikį vaikams ir paaugliams. Todėl jums, kaip suaugusiems ir mokytojams, derėtų supažindinti mokinius su reklamos ir rinkodaros tikslais, kad apsisaugotumėte nuo klaidinančių reklamos pavojų. Šiuo tikslu [Direktyva dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos](#) skirta apsaugoti pirkėjus nuo klaidinančios reklamos ir jos pasekmių. Be to, ji siekia nustatyti sąlygas, kuriomis leidžiama lyginamoji reklama.

Pagal šią Direktyvą klaidinančia laikoma bet kokia reklama, kuri bet kaip, įskaitant jos pateikimo būdą, gali:

- suklaidinti asmenis, kuriems yra skirta;
- škreipti ekonominę elgesį arba
- pažeisti konkurentų interesus (kaip pasekmę).

Nustatant, ar reklama yra klaidinanti, reikia atsižvelgti į kelis veiksnius. Tai yra:

- susijusių prekių arba paslaugų charakteristikos;
- kaina;
- prekių pristatymo arba įtrauktų paslaugų sąlygos;
- reklamuotojo būdas, atributai ir teisės.

Daugiau informacijos galima rasti šioje svetainėje:

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/unfair-trade/false-advertising/index_lt.htm

Taip pat galite atsisiųsti kelis gražius informacinius grafikus savo kalba, kaip spręsti klaidinančios reklamos ir kitas vartotojų problemas, šioje svetainėje: http://europa.eu/youreurope/promo-consumers/infographics/index_en.htm

2. Išsami pamokos informacija

Pamokos pristatymas

Prasidėjo nauji mokslo metai ir jūsų mokiniai turi atlikti daugelį vartotojų pasirinkimų. Su savo klase pageneruokite idėjas, kiek produktų jie nusipirko ar turi nusipirkti per metus ir kaip juos pasirinkti. Tada trumpai pristatykite temas, į kurias norite susitelkti: maisto, transporto ir mokyklinių priemonių.

Pamokos turinys

1 UŽSIĖMIMAS. UŽKANDŽIAI IR GĖRIMAI MOKYKLOJE. IŠMOKITE SKAITYTI ETIKETES!

- Paprašykite mokinių atsinešti į pamoką 1 užkandį arba gėrimą, kurį jie paprastai perka mokykloje.
- Suskirstykite mokinius į grupes po 4 arba 5.
- Pateikite kiekvienai grupei po priedą [„Annex_1_Learn_to_read_the_label.docx“](#). Jie gali naudoti priedą kompiuteriuose, jei turi prieigą, arba galite padalinti kiekvienai grupei spausdintinę kopiją.
- Paprašykite, kad kiekviena grupė užpildytų priedą, nurodyma produktų pavadinimus ir etiketės informaciją.
- Paprašykite, kad kiekviena grupė pristatytų rastą informaciją, paaiškinant klasei, ką jų nuomone reiškia kiekvienas etiketės simbolis ir informacijos dalis.
- Paaiškinkite mokiniams, ką reiškia etiketės informacija ir kodėl ji svarbi.
- Aptarkite su mokiniais, kokie iš jų analizuotų produktų sveikesni, atsižvelgiant į etiketėje rastą informaciją.

Forma ANEX 1: Snacks and drinks at school. Learn to read the label! Formoje yra laukai: Food product, Label information, Allergens, Net Weight, Best before date, Country of origin, Nutritional information, Other.

PRIEDAS 1

2 UŽSIĖMIMAS. KELIAS Į MOKYKLĄ. KOKIU BŪDU MAŽIAUSIAI KENKIA TE APLINKAI?

- Pateikite kiekvienam mokiniui po priedą [„Annex_2_The most sustainable way.docx“](#). Jie gali naudoti priedą kompiuteriuose, jei turi prieigą, arba galite padalinti spausdintines kopijas.
- Kiekvienas mokinys turės užpildyti priedą, nurodymas, kurias transporto priemones naudoja kelionei į mokyklą (A stulpelis) ir kiek kilometrų jie keliauja (C stulpelis). Jie gali rinktis daugiau nei vieną transporto priemonę, jei jie taip keliauja į mokyklą. Tada paprašykite, kad mokiniai apskaičiuotų CO2 emisiją, tiesiog padaugindami B stulpelį iš C stulpelio ir įrašytų rezultatus D stulpelyje.
- Paprašykite kiekvieną mokinį papasakoti klasei, kaip jie keliauja į mokyklą. Iš mokinių naudojamų transporto priemonių nustatykite geriausias, remdamiesi CO2 emisijos mažinimo veiksniais.
- Aptarkite klasėje, kokių veiksmų galima imtis siekiant sumažinti kelionės į mokyklą poveikį aplinkai.

Forma ANEX 2: Going to school. What's the most sustainable way? Formoje yra lentelė su 4 stulpeliais: A (Type of transport), B (CO2 emissions g/km per passenger), C (Distance to school km), D (CO2 emissions g). Lentelėje yra eilutės: foot, bicycle, scooter, car small, car large, bus, train.

PRIEDAS 2

3 UŽSIĖMIMAS. MOKYKLINIŲ PRIEMONIŲ PIRKIMAS. AR REKLAMA TURI ĮTAKOS JŪSŲ PASIRINKIMUI?

- Susodinkite mokinius ratu ir užduokite kiekvienam toliau nurodytus klausimus.
 1. Paprašykite įvardinti vieną mokyklai nusipirktą prekę (pvz., kuprinę, penalą, raštinės reikmenis, elektroninę įrangą, drabužius ir pan.)
 2. Kur jie išgirdo apie šios konkrečios prekės tipą ir (arba) prekės ženklą? (pvz., socialiniuose tinkluose, televizijos reklamoje, internetinėje reklamoje, žodžiu ir pan.)
 3. Jei apie prekę sužinojo iš reklamos, kokia prekės savybė buvo pabrėžiama reklamoje? (pvz., kaina, dizainas, stilius, techniniai aspektai ir pan.)
 4. Ar prekės savybės atitinka nurodytas reklamoje?
- Užrašykite mokinių atsakymus lentoje, interaktyvioje lentoje arba popieriniame lentos bloknote.
- Inicijuokite diskusiją: aptarkite su mokiniais, ar perkant produktus reklama juos paveikė teigiamai ar suklaidino.

Pamokos užbaigimas

Užbaikite pamoką patikrindami, ar yra kokių nors sudėtingų dalių, kurių mokiniai gali iki galo nesuprasti. Išnaudokite šį laiką atsakymams į klausimus ir užtikrinkite, kad visi klasės mokiniai išeitų turėdami gilesnį supratimą šioje pamokoje aptarta (-omis) tema (-omis).

Pamokų išvados mokiniams

- Perkant maisto produktus teiginiai ir vaizdai pakuotės priekyje gali būti klaidinantys. Atidžiai perskaitykite etiketę, kad įsitikintumėte, jog turite visą reikiamą informaciją.
- Kada tik įmanoma važiuokite į mokyklą dviračiu arba eikite pėsčiomis. Tai sveika ir jums, ir aplinkai!
- Prieš pirkdami reklamuojamą prekę, paklauskite jau ją turinčių draugų, ar jie patenkinti, arba perskaitykite atsiliepimus internete.

3. Įvertinimas

Įvertinkite savo mokinių žinias užduodami šiuos klausimus. Galite naudoti juos testui klasėje arba namų darbams.

Klausimai klasei

1. Kokia privaloma informacija turi būti pateikta maisto etiketėse?
2. Ką reiškia maisto medžiagų informacija?
3. Kokios transporto priemonės mažiausiai kenksmingos aplinkai? Įvardinkite bent tris iš jų.
4. Ar turi būti mažinama CO2 emisija? Atsakykite ir paaiškinkite, kodėl.
5. Kaip gali klaidinti reklama?
6. Ar manote, kad reklamoje pateikiama informacija atitinka asmeninius poreikius?

4. Susiję ištekliai „Consumer Classroom“ svetainėje

Galite rasti naudingesnių išteklių vartotojų pasirinkimo tema „Consumer Classroom“ svetainėje. Štai mūsų rinktinės temos.

LIETUVIŲ K.

- [Atsakingas vartojimas. Mokytojo knyga](#)
- [Žaidimas „Eismo gyvatėlė“](#)
- [Keliaukime atsakingai. Aplinkosaugininko patarimai](#)